

Nr 617

Av herrar **Dahlgren** och **Wahrendorff**, om undersökning rörande
dold arbetslöshet bland kvinnor.

(Lika lydande med motion nr 524 i Första kammaren)

Trots den höga sysselsättningsnivå som numera råder i vårt land torde man kunna räkna med en betydande dold arbetslöshet eller undersysselsättning. Bl. a. tyder vissa undersökningar som utförts av arbetsmarknadsstyrelsen på att så är fallet. En betydande del av de undersysselsatta torde utgöras av gifta kvinnor, särskilt sådana som önskar förvärvsarbete sedan barnen vuxit upp. Ur arbetsmarknadspolitisk synpunkt utgör denna kvinnoarbetslöshetsfråga ett svårbemästrat problem som kräver särskilda åtgärder och insatser om ett framgångsrikt resultat skall kunna nås.

Det är känt, bl. a. genom 1960 års folkräkning, att de gifta kvinnornas förvärvsverksamhet är beroende av näringslivets differentiering och sysselsättningsnivån på den ort där de bor. Är näringslivet på orten eller i området starkt differentierat med lämpliga sysselsättningsmöjligheter för kvinnorna är en stor andel av dem förvärvsarbetande. Är näringslivet ensidigt med få lämpliga sysselsättningstillfällen för kvinnor och den allmänna sysselsättningsnivån inom området låg, är den förvärvsarbetande andelen däremot liten. Man kan härav bl. a. dra slutsatsen att kvinnorna alltför ofta kommer i sista hand på arbetsmarknaden. Det om de gifta kvinnorna ofta använda uttrycket »den sista arbetskraftsreserven» kan i anledning härav sägas ha en speciell, för att inte säga cynisk innebörd.

Man vet av erfarenhet att benägenheten att anmäla sig som arbetssökande står i visst förhållande till de faktiska utsikterna att erhålla arbete i närheten av bostadsorten. Detta torde i särskilt hög grad gälla de gifta kvinnorna, som känner sig bundna till den egna orten bl. a. beroende på att mannen där har en fast anställning som han trivs med. Dessa förhållanden kan illustreras av förhållandena i en kommun med ca 4 000 innevånare. En av landets största industrikoncerner hade hos kommunen förfrågat sig om möjligheterna att till kommunen förlägga viss produktion, beräknad att sysselsätta omkring 400 arbetstagare, varav största delen kvinnor. När företaget fick kändedom om kommunens låga invånarantal bedömde man möjligheterna att rekrytera arbetskraft vara alltför små. En genom kommunen omedelbart organiserad inventering, baserad på personliga förfrågningar, visade emellertid att 300—400 kvinnor var mycket starkt intresserade av anställning vid företaget, trots att de inte anmält sig som arbetssökande vid arbetsmarknadsorganen. Industrianläggningen i fråga har sedermera förlagts till kommunen. Oss veterligt har inga särskilda svårigheter förekommit i fråga om arbetskraftsrekryteringen.

Den konkreta kunskapen om främst de gifta kvinnornas arbetsönskemål är otillräcklig. Man vet inte vilken omfattning dessa önskemål har och inte heller vilken inriktning i fråga om yrken m. m. som önskemålen har. Självfallet är detta en betydande brist när det gäller att genom sysselsättningspolitiska åtgärder skapa de arbetstillfällena som önskas.

Ett väsentligt led när det gäller att genom sysselsättningspolitiska åtgärder komma till rätta med den dolda arbetslösheten bland de gifta kvinnorna bör därför bli en inventering av arbetsönskemålen. Oavsett hur en sådan undersökning genomföres, torde den komma att bli behäftad med vissa svagheter. Det kan dock förutsättas att man skulle få en betydligt bättre bild av den undersysselsättning som förekommer bland kvinnorna än den som nu finns. Därmed skulle man också få ett bättre underlag för sysselsättningsfrämjande åtgärder. I och för sig vore det önskvärt att en sådan undersökning kunde genomföras över hela landet. Skall undersökningen ha önskvärd tillförlitlighet torde dock en sådan metod ta alltför lång tid i anspråk. Det är därför tänkbart att man bör välja ut olika representativa områden och där utföra relativt kvalificerade undersökningar, så att man på basis av dessa kan få fram vissa allmängiltiga normer. Undersökningsarbetet bör ledas av arbetsmarknadsstyrelsen. Vi föreslår, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om skyndsamt prövning av denna fråga samt lämnar bemyndigande för undersökningens genomförande. Kostnaderna torde kunna täckas med medel ur anslaget Allmänna beredskapsarbeten m. m.

Undersökningarna bör såsom nämnts avse att skapa bättre underlag för sysselsättningsfrämjande åtgärder. Så snart de erforderliga resultaten föreligger, bör således de sysselsättningsfrämjande åtgärderna intensifieras och anpassas i förhållande till undersökningsresultatet. Sådana åtgärder som omskolning och vidareutbildning samt introduktionskurser etc. för kvinnor som önskar träda i förvärvsverksamhet torde särskilt få uppmärksammas liksom givetvis lokaliseringpolitiska åtgärder för att öka arbetstillfällena.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställas,

att riksdagen måtte

1) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt genomförande av en undersökningsverksamhet, avsedd att ge bättre kännedom om den dolda arbetslösheten och undersysselsättningen bland kvinnorna, samt

2) medge att medel för undersökningsverksamhetens bedrivande under budgetåret 1964/65 må utgå ur anslaget Allmänna beredskapsarbeten m. m.

Stockholm den 26 januari 1964

Anders Dahlgren

Harry Wahrendorff